
M. VICTÒRIA ESCANDELL VIDAL

ACUSATIU PREPOSICIONAL I DISLOCACIÓ AMB CLÍTIC

1. INTRODUCCIÓ

Una de les diferències més conegudes en la sintaxi de les llengües romàniques és aquella que té a veure amb la manera de construir els objectes directes: en espanyol i en romanès, com és sabut, els de persona van introduïts per preposició (*a* en espanyol i *pe* en romanès); en francès o en italià, en canvi, no porten cap preposició. Els exemples d'(1) il·lustren els contrastos rellevants en aquest sentit:

(1)	a. He visto *(a) tu hermana	(espanyol)
	b. J'ai vu (*à) ta soeur	(francès)
	c. Ho visto (*a) tua sorella	(italià)

1. La recerca en la qual es basa aquest article ha estat parcialment subvencionada pel Ministeri d'Educació a través del projecte SPYCE: Semántica procedimental y contenido explícito (HUM2006-06630). En vaig presentar una versió prèvia al III NEREUS International Workshop, celebrat a la Universitat d'Alcalá de Henares (Madrid), el 6 i 7 d'octubre de 2006 (cf. Escandell-Vidal 2007). Agraïxo a l'audiència el debat posterior, que m'ha resultat molt útil. Estic també molt agraïda a V. Acedo, M. Leonetti, G. Rigau, B. Vicente i als avaluadors externs pels seus comentaris i suggeriments minuciosos. Finalment, vull expressar la meua gratitud a Víctor Acedo per l'interès que ha posat en la traducció d'aquest text. Assumeixo, com és lògic, tota la responsabilitat per les idees que he adoptat al final.

El català ocupa una posició intermèdia: es descriu habitualment com a llengua sense acusatiu preposicional, amb l'única excepció d'alguns pronoms:

- (2) a. He vist (*a) la teva germana
b. L'he vist *(a) ell
c. Els he vist (a) tots

L'objectiu d'aquest treball és mostrar que l'acusatiu preposicional apareix de manera sistemàtica en una altra estructura sintàctica diferent relacionada amb el complement directe: en els *temes dislocats –tòpics*, altrament dits–, anteposats i posposats, repesos mitjançant un pronom objecte àton, és a dir, en la construcció coneguda com a *dislocació amb clític* (DCI; *Clitic Dislocation*).

- (3) a. A en Joan, no el coneix
b. No el coneix, a en Joan

La norma escrita exclou l'acusatiu preposicional en tots els casos, sense establir cap diferència entre els constituents dislocats i els objectes directes que ocupen la seva posició canònica en l'oració. Tanmateix, el marcatge preposicional dels tòpics és present en tots els dialectes parlats, tot i que hi hagi diferències importants entre ells quant a l'extensió del fenomen. Per tal d'estudiar les condicions que regeixen l'aparició de la preposició em centraré en dos d'aquests dialectes: l'eivissenc (com a variant representativa dels dialectes balears) i el català central parlat. El meu propòsit és, doncs, examinar un aspecte de la variació intralingüística dins l'àmbit del català, i aportar noves dades a una petita parcel·la de la sintaxi no prou ben coneguda i, en conseqüència, mal compresa. Un examen minuciós de les dades permet oferir nous elements al debat obert sobre l'acusatiu preposicional i mostrar que la presència de la preposició davant els constituents dislocats relacionats amb l'objecte directe no entra en absolut en contradicció amb la regla general segons la qual el complement directe es construeix sense preposició.

El rebuig normatiu indiscriminat de qualsevol cas d'acusatiu preposicional (de vegades, en contra de la tendència natural dels parlants) és el resultat d'una conceptualització incorrecta de les diferents estructures sintàctiques en què la preposició apareix, i és degut originàriament al desig de desnaturalitzar una construcció considerada com a interferència reprobable de l'espanyol. Per això, aquest treball té també una dimensió de comparació interlingüística: per poder determinar si aquest tipus d'acusatius

preposicionals són realment calcs sintàctics de l'espanyol, cal verificar si les condicions d'aparició dels acusatius preposicionals són idèntiques en ambdues llengües. Des d'aquest mateix punt de vista, també resultarà revelador comprovar si altres llengües romàniques presenten construccions amb propietats semblants.

Des d'una perspectiva més general, les dades que presentaré pretenen aportar també algunes proves addicionals a favor de la idea que la condició de tòpic (és a dir, la *topicitat*) representa un paràmetre important com a factor provocador de l'aparició de l'acusatiu preposicional i de la seva extensió, com s'ha proposat per a altres llengües (Laca 1987 i 2006; Leonetti 2004). La presència de la preposició en les estructures de DCI no resulta sorprenent des d'un punt de vista tipològic, ja que el marcatge especial dels objectes directes s'ha relacionat amb la necessitat de diferenciar-los dels subjectes, una de les propietats més característiques dels quals és, com és sabut, la tematicitat; és totalment d'esperar, doncs, que els temes relacionats amb l'objecte siguin els primers que hagin de diferenciar-se dels subjectes. Quant a l'extensió relativa de l'acusatiu preposicional en la DCI en els dialectes del català estudiats, es podrà comprovar que segueix les pautes previsibles d'acord amb les altres dues escales rellevants quant a l'aparició d'acusatius preposicionals: animació i definitud.

El treball està organitzat de la següent manera: en la secció 2 presentaré les dades corresponents al català normatiu; en la 3 s'introduiran les propietats bàsiques de la DCI en català; les seccions 4 i 5 estan dedicades, respectivament, a l'eivissenc i al català central parlat; en la secció 6 es comenten l'aparent caràcter opcional de la preposició en alguns casos i l'extensió de fenòmens anàlegs en altres llengües romàniques, incloent-hi el contrast amb l'espanyol; la secció 7, per acabar, conté les reflexions finals sobre les implicacions generals dels fenòmens descrits.

2. L'ACUSATIU PREPOSICIONAL EN CATALÀ

L'aparició d'una marca gramatical específica per a caracteritzar certs tipus d'objectes directes no és, ni de bon tros, una propietat exclusiva de les llengües romàniques, sinó un fenomen molt més extens, que es troba en llengües no relacionades tipològicament, i que és conegut com a Marcatge Diferencial d'Objecte (*Differential Object Marking, DOM*), seguint Bossong (1991) i Aissen (2003), entre altres. La motivació funcional que s'acostuma a assenyalar per explicar la presència d'una marca especial davant determinats objectes directes és la necessitat de distingir entre subjecte i objecte: com més semblants siguin les propietats dels sintagmes que exerceixen aquestes funcions, més cal distingir-los; per aquesta raó, en espanyol es marquen amb

preposició els objectes directes de persona que comparteixen amb els subjectes prototípics els trets [+humà], [+animat] i [+definit].² Les condicions exactes que regeixen la presència de la preposició segueixen constituint, de totes maneres, una qüestió àmpliament debatuda (Comrie 1989; Brugè i Brugger 1996; Pensado 1995; Torrego 1999; Von Heusinger i Kaiser 2003 i 2007; Leonetti 2004).

El català actual s'alinea amb el francès i l'italià pel que fa a l'absència de preposició amb l'objecte directe (*cf.* (2)a). Les gramàtiques prescriptives són molt clares en aquest respecte:

En català el complement directe de persona es construeix sense preposició; i ho dic així per a evitar que l'anàlisi de les excepcions a la regla ens faci perdre de vista la mateixa regla. (Badia 1994: 207)

Hi ha, en realitat, uns quants contextos restringits en què l'ocurrència de la preposició no és només possible, sinó obligatòria. Són els següents (Badia 1980, 1994; Moll 1952; Solà 1994: § 9.2):

- Quan l'objecte és un pronom personal fort (independentment que tingui lloc doblament de clític o no):

(4) Jo t'ajudo *(a) tu i tu m'ajudaràs *(a) mi

- Quan el pronom d'objecte apareix en una construcció recíproca:

(5) Ens miràvem l'un *(a) l'altre

La preposició apareix, doncs, amb els pronoms personals, és a dir, precisament quan hi ha més necessitat de diferenciació. De fet, en català modern els pronoms forts no presenten distinció de cas, amb l'única excepció de la primera persona singular, que distingeix el nominatiu (*jo*) de l'oblic (*mi*).³

2. Aquesta mateixa necessitat de distingir entre subjecte i objecte explica que també els objectes inanimats duguin preposició en espanyol quan el subjecte també és inanimat (en unes condicions que farien que la interpretació fos fàcilment reversible), com ara en *La alegría vence *(a) la dificultad* (Gracia Garcia 2006)

3. És força interessant que aquesta excepció no afecti el català balear, en què els pronoms forts no presenten distinció de cas; compareu (5) amb l'eivissenc *Jo t'ajud a tu i tu m'ajudas a io*.

A més, la preposició que introdueix l'objecte directe no és obligatòria, però és acceptada (i amb molt preferida, fins i tot) en els següents casos:

- Quan l'objecte és un quantificador universal, com ara *tothom* i *tots*:

- (6) a. Hi he saludat (a) tothom
b. Els ha aprovat (a) tots

- Quan l'objecte és el pronom relatiu *el qual*; en aquest cas, la preposició es fon amb el pronom: *a el qual* > *al qual*:

- (7) Vaig veure-hi el teu amic, {el/al} qual volien presentar com a candidat

La situació de l'acusatiu preposicional en català normatiu és, doncs, clara: només alguns pronoms forts poden dur la marca especial davant l'objecte directe.⁴

La marca distintiva està, doncs, especialment relacionada amb els objectes que presenten trets que característicament s'associen amb els subjectes. La bibliografia sobre el marcatge diferencial d'objecte en altres llengües ha suggerit diverses escales (definitud, animació, topicitat) per donar compte de la variació tipològica (Aissen 2003; von Heusinger i Kaiser 2003); aquestes escales fan possible explicar la variació interdialectal i intradialectal, i predir altres extensions del fenomen. D'acord amb Aissen (2003), un nombre remarcable de llengües són sensibles a la definitud, i s'assumeix que el marcatge diferencial d'objecte s'estén al llarg de la següent escala:

Escala de Definitud (Aissen 2003: 437)

PRONOM PERSONAL > NOM PROPÍ > SN DEFINIT > SN ESPECÍFIC > SN NO ESPECÍFIC

El català figura dins el grup de les llengües sensibles a la definitud i l'aparició de la preposició amb l'objecte directe es manifesta només amb pronoms, és a dir, en un dels primers trams de l'escala:

4. Existeixen alguns altres entorns sintàctics que afavoreixen la presència de la preposició amb altres tipus de sintagmes; tots ells tenen en comú que presenten situacions de paral·lelisme sintàctic: *L'advocat va fer riure a tothom menys al jutge*. Pot trobar-se un tractament més detallat en Solà (1990: § 9.2).

Taula 1: Extensió del marcatge diferencial d'objecte al llarg de l'escala de definitud

	Pronom	N propi	SN definit	SN indefinit	
				+Específic	-Específic
Català	■				
Pitjantjatjara	■	■			
Hebreu	■	■	■		
Turc	■	■	■	■	
Japonès escrit	■	■	■	■	■

Tanmateix, la distribució de l'acusatiu preposicional en català no és tan nítida com podria semblar, i cal fer-hi algunes consideracions. Per començar, en català antic s'atesten acusatius preposicionals en un nombre més gran de contextos. D'acord amb Meier (1947; *apud* Sancho Cremades 1995), l'aparició de la preposició amb noms propis, tot i que no era general, no era pas infreqüent en la llengua antiga, des de l'Edat Mitjana al segle XIX (Moll 1952: 217; Sancho Cremades 1995: 188-190). Els exemples següents mostren casos inequívocs d'aparició de preposicions davant de noms propis:

- (8) a. Faeren rey a don Anrich (Jaume I)
 b. Ja tenia a Jacob de Cleves a terra per occiure'l (Curial)
 c. Així se prove si ames a Jesuchrist (St. Vicent Ferrer)

La mateixa observació s'aplica als escriptors del segle dinou, que podien utilitzar la preposició per introduir objectes definits humans, com es pot deduir de les consideracions de Moll (1952: 217):

Els escriptors de la Renaixença anteriors a la restauració gramatical depurada, eren poc escrupulosos quant a la supressió de la preposició: *Estimen a la mare* (Verdaguer), *No hi han trobat al vicari* (Vilanova).⁵

Les dades diacròniques suggereixen, doncs, que no és en absolut necessari assumir que cap cas d'acusatiu preposicional en català sigui obligatòriament una transferència

5. A l'hora d'usar textos escrits com a font de dades, tanmateix, s'ha de tenir en compte que algunes característiques fonètiques del català poden complicar les coses. En la major part de varietats, incloent-hi els dialectes de la Catalunya central i les illes Balears, els sons de la *a* i la *e* àtones es neutralitzen en forma de *schwa* [ə]. És ben possible que alguns casos d'acusatius preposicionals siguin només casos d'ortografia errònia, i no pas exemples reals de marcatge diferencial d'objecte; i viceversa, potser alguns exemples de veritable marcatge diferencial d'objecte han estat amagats sota una grafia incorrecta.

de l'espanyol. De fet, molts altres dialectes romànics han desenvolupat diverses classes d'acusatiu preposicional de manera independent, com ara la major part de les varietats del sud d'Itàlia, el sard, i el francès de Brussel·les (*cf.* la secció 6.2 més avall).⁶

Tanmateix, en la fixació del català normatiu actual s'observa una insistent recomanació que els registres elevats evitin la preposició davant l'objecte directe, considerada un calc reprovable de l'espanyol:

En el català parlat modern és freqüent l'ús de la preposició *a* per introduir el complement directe de persona; aquest ús és d'influència castellana, poc conegut entre la gent menys il·lustrada i evitat curosament en la llengua literària. (Moll 1952: 217)

A més, el fet que les gramàtiques prescriptives hagin emfasitzat en el passat, i continuïn emfasitzant, la necessitat de defugir *a* davant l'objecte directe sembla que indiqui que els registres parlats veritablement mostren un cert allunyament de l'estàndard acceptat. Com reconeix Solà (1994: 163):

És possible que hàgim partit, per a la normativa moderna, de la comparança amb el castellà. [...] El cas és que, d'una banda, el parlant d'avui no es comporta pas, ni de lluny, d'acord amb el que prescriu la normativa; i aquest fet no pot deixar de ser preocupant, com en tots els altres casos en què el trobem. I d'altra banda, sembla que els casos «excepcionals» de la normativa s'haurien d'eixamplar poc o molt.

Badia (1994: 209), d'altra banda, assenyalava que

[...] les excepcions (obligades o tolerades) a la norma general («el CD de persona no duu preposició») constitueixen un veritable cap de pont vers una extensió progressiva de la preposició a casos en què la tradició i l'estructura la rebutgen.

En realitat no seria sorprenent trobar aquest 'efecte de cap de pont', és a dir, que apareguessin altres acusatius preposicionals d'acord amb l'escala de definitud, atesa la pressió funcional universal d'estendre el marcatge diferencial d'objecte cap avall: un

6. El cas extrem dins l'àrea el representa la parla de València; en aquesta varietat, l'acusatiu preposicional apareix amb el mateix patró de distribució que té en espanyol contemporani (Sancho Cremades 1995: 199) i és degut amb tota probabilitat a influència de l'espanyol: *No veig {a Cast / als xiquets} des de fa sis anys*. Salvador (2001: 34-35) caracteritza aquesta situació com a l'ampliació d'un ús no estrany en la llengua antiga, semblant a aquella que va anar afectant l'espanyol: allò que va començar sent un recurs expressiu, o un recurs destinat a desfer les ambigüitats interpretatives, tendeix a fer-se habitual en els objectes amb un grau elevat d'animació i acaba consolidant-se com a construcció regular. Aquest cas no serà considerat aquí.

cop un objecte és marcat respecte d'una posició determinada a l'escala, l'absència de la marca en qualsevol de les posicions inferiors tendirà a ser interpretada com a indicadora d'un subjecte. Com més expressions d'objecte són marcades, més forta serà la pressió d'interpretar com a subjectes els SNs sense cap marca (Zeevat i Jäger 2002).

Aquesta predicció, de totes maneres, no es compleix. Pel que fa als objectes directes, i tenint en compte les poques excepcions assenyalades més amunt, els dialectes tendeixen a cenyir-se a la norma estàndard, i no hi ha extensions significatives cap avall dins l'escala, ni en el registre elevat ni en la parla col·loquial espontània. Aquesta situació és particularment verificable en eivissenc, un dialecte en què la gramàtica dels objectes directes és exactament aquella que seria prescrita per la normativa estàndard. Hi ha, no gensmenys, altres construccions en què sí que apareixen acusatius preposicionals: seran presentats en les seccions següents; però primer és escaient fer algunes consideracions sobre l'ordre de mots en català.

3. DISLOCACIÓ AMB CLÍTIC

L'ordre de mots en català constitueix una qüestió molt complexa. D'acord amb Vallduví (2002), hi ha un ordre molt rígid de tipus (S)VOPP en oracions no marcades, acompanyat d'un emplaçament no gens flexible del cim tonal, el qual cau obligatòriament sobre el constituent de l'extrem dret. En aquest respecte, el català és molt diferent de l'anglès o de l'espanyol, i força similar a l'italià. De fet, qualsevol intent de modificar el contorn d'entonació genera una estructura mal formada, com es mostra en els exemples següents:

- (9) a. Vaig ficar els ganivets al CALAIX (Vallduví 2002)
b. *Vaig ficar els GANIVETS al calaix
c. *Vaig FICAR els ganivets al calaix

A més, el català marca l'estructura informativa de manera transparent, fet que afavoreix l'existència d'una àmplia gamma de construccions equivalents. Així, quan els parlants volen desaccentuar constituents finals o intermedis (o accentuar constituents no finals), han de recórrer a un patró sintàctic diferent, a saber, la dislocació amb clític. La dislocació amb clític és una estructura en què un constituent apareix com a element dislocat, bé a la perifèria de l'extrem esquerre o a la de l'extrem dret; és coreferencial amb un clític en el nucli de l'oració (vegeu Cinque 1987; Zubizarreta 1998; Villalba 2000; López 2003).

Quan el constituent dislocat apareix posposat, es tracta d'un cas de *dislocació a la dreta amb clític* (DDCl), com en (10):

- (10) a. Els vaig ficar al CALAIX, els ganivets
b. Vaig ficar-hi els GANIVETS, al calaix
c. Els hi vaig FICAR, els ganivets, al calaix

Així, la part més important de l'oració encara pot mantenir el seu cim al final, mentre que el material no remàtic és dislocat a una posició perifèrica, vinculat al clític que està inserit en el nucli de l'oració. El constituent dislocat és pronunciat sense cap cim tonal, amb el registre més baix del parlant (Prieto 2002: 11.2.1.4). Normalment s'escriu una coma perquè el constituent dislocat quedi delimitat respecte de la resta de l'oració, però aquesta és només una convenció gràfica i no indica necessàriament que hi hagi cap tipus de pausa.

El constituent dislocat pot aparèixer també anteposat, i aleshores la construcció rep l'etiqueta de *dislocació a l'esquerra amb clític* (DECl), com en (11):

- (11) a. Al calaix, vaig ficar hi els GANIVETS
b. Els ganivets, els vaig ficar al CALAIX

En aquest cas, el constituent dislocat és pronunciat amb una entonació ascendent (Prieto 2002: 11.2.1.4); com abans, no cal cap pausa.

Com suggereixen els exemples, no només es poden dislocar amb clític els objectes, sinó també els locatius i els partitius. El clític és obligatori en ambdós casos; altrament, la seqüència seria agramatical, com mostra (12):

- (12) a. * Vaig ficar al CALAIX, els ganivets (*cf.* 10a)
b. *Els ganivets, vaig ficar al CALAIX (*cf.* 11b)
c. *(N'hi) vaig ficar DOS, de ganivets, al calaix

Aquesta flexibilitat sintàctica és, doncs, una compensació per la rigidesa tonal. Tant la DECl com la DDCl són mitjans per a tractar el constituent dislocat com a informació donada, temàtica o desfocalitzada. Tanmateix, hi ha una diferència interpretativa entre la DDCl i la DECl: la DDCl presenta l'ordre menys marcat i és merament una manera de mantenir o tornar a introduir un tema ja actiu. La DECl, d'altra banda, és una construcció més marcada, i té un valor contrastiu: indica la tria

d'un element d'un conjunt establert en el context. (Vegeu, per a més detalls, Villalba 2000: capítols 2 i 3; Vallduví 2002: 4.5.3.2; López 2003.)

En aquest punt sorgeix la qüestió de la naturalesa de la relació entre l'acusatiu preposicional i la DCI: els constituents dislocats amb clític, són afectats pel marcatge diferencial d'objecte? Atès que el marcatge diferencial d'objecte pronominal és present en totes les varietats de català en l'ordre de mots no marcat, la primera predicció és que l'acusatiu preposicional s'hauria de manifestar en estructures de DCI també. Aquesta predicció es compleix, de fet, com es mostra en els següents exemples, comuns a totes les varietats:

- (13) a. *(A) tu no t'estima
b. *(A) ell no'l conec

Quan es consideren altres tipus de constituents dislocats al llarg de l'escala de definitud (és a dir, noms propis, SNs definits humans, SNs definits no humans, SNs indefinits), l'estàndard escrit segueix exactament la mateixa regla, tant per a l'ordre de mots no marcat com per a les estructures de DCI, de tal manera que la resta de constituents dislocats no van introduïts mai per preposició:

- (14) a. En Joan, ella no l'estima
b. La teva germana, no la conec

L'extensió del marcatge diferencial d'objecte en català escrit no és sensible a l'estructura informacional; la topicitat no juga cap paper en la distribució de l'acusatiu preposicional, com mostra la taula següent:

Taula 2: El marcatge diferencial d'objecte en català escrit estàndard

		Definitud			
		Pronoms	Ns propis	SNs definits	SNs indefinits
Topicitat	-Tòpic (SVO)				
	+Tòpic (DCI)				

Aquesta situació contrasta d'una manera molt remarcable amb altres dialectes, com es mostrarà en les següents seccions: tant en l'eivissenc com en el català central parlat es registren diferències notables en aquest respecte.

4. L'ACUSATIU PREPOSICIONAL EN LA DCI EN EIVISSENC

Els dialectes de les Illes Balears (Eivissa/Formentera, Mallorca i Menorca) formen part de les variants més diferenciades dins del domini català. La població de les illes (particularment, la de les petites) ha estat monolingüe i en la seva major part analfabeta durant segles, amb contactes molt limitats amb l'espanyol fins als anys cinquanta del segle passat. Generalment s'admet que l'aïllament geogràfic no només ha contribuït al manteniment de trets molt arcaics sinó que també ha afavorit el desenvolupament de solucions peculiars i innovadores (Veny 2002).

En aquesta secció presentaré les dades relatives a la construcció dels objectes directes i dels constituents dislocats com a tòpics en eivissenc.⁷ Com ha estat esmentat més amunt, l'eivissenc segueix la regla estàndard d'acord amb la qual els objectes directes es construeixen consistentment sense cap preposició, com en (15), amb les excepcions, només, dels pronoms forts, les construccions recíproques, els pronoms relatius i els quantificadors universals, com en (16):

- (15) a. No estima {en Joan / na Maria}
b. *No estima {a en Joan / a na Maria}
- (16) a. Perquè a mi me varen fer prisioner amb una d'aqueixes guerres (*Arxiu*, E1)⁸
b. Ja no el vaig deixar més i ell tampoc a jo (*Arxiu*, SJn)
c. Si tocaves a una, perdíem [parlen d'una altra companya de joc] (*Arxiu*, E2)
d. Es va calar vora s'al·lota i sa vella va agafar un mantó gros i els va emmantonar a tots dos (*Arxiu*, SJn)

7. Els exemples que utilitzaré procedeixen de diverses fonts. Alguns vénen de l'*Arxiu audiovisual dels dialectes catalans de les illes Balears* (Corbera (dir.) 2003), un corpus d'entrevistes orals; altres han estat extrets de parla espontània; altres s'han recollit de xats i blocs d'Internet; finalment, altres han estat construïts per mi com a parlant d'eivissenc per il·lustrar diferents punts. Quant als exemples construïts per mi, els he contrastat pel que fa tant a la forma com a la interpretació amb una grup representatiu de parlants d'eivissenc (14 persones: 9 dones i 5 homes; rang d'edat: de 20 a 90 anys; amb diferents nivells socioculturals).

8. En els exemples que prenc d'altres fonts, he mantingut la grafia original que presenten aquestes fonts i que, en la majoria dels casos, s'allunya de la norma actual en molts aspectes.

La situació és, però, força diferent quan es té en compte la DCI. Considereu el contrast entre (15), d'una banda, i (17), de l'altra:

- (17) a. {A[n] en Joan / A na Maria}, no l'estima
b. No l'estima, {a[n] en Joan / a na Maria}

Els exemples de (17) són casos de DECI i DDCI, i els constituents dislocats van introduïts per la preposició *a*; altrament, l'oració seria, en la interpretació desitjada, agramatical en eivissenc. Així, doncs, els SNs definits humans, que no van encapçalats per cap preposició en oracions d'ordre de mots no marcat (cf. (15)), hi van en estructures de DCI (cf. (17)).

Val la pena d'observar que en els exemples de dalt la preposició *a* presenta una variant al·lomòrfica [ə], pròpia dels dialectes de les Illes, entre altres: un infix nasal eufònic apareix quan el segment següent no és ni una consonant ni una vocal tònica, per tal de defugir la fusió de dues vocals adjacents àtones (de manera molt semblant a l'article indefinit anglès *a/an*, que s'escriu igual):⁹

- (18) a. Dóna-ho an es mestre (Badia 1980: 51)
b. Dóna-ho a sa mestra

Només els topònims queden exclosos d'aquesta regla:

- (19) a. Va a Eivissa
b. *Va a[n] Eivissa

L'ocurrència d'aquesta variant pot ser trobada en molts escriptors, des de Ramon Llull (cf. (20)) a Joan Maragall (cf. (21)):

- (20) a. [...] e anaxí de les altres natures semblants an aquestes. (*Astronomia*)

9. Atès que es tracta d'una variant no estàndard, no hi ha una manera acceptada d'escriure l'infix nasal. La grafia més raonable seria *an*, que apareix als textos antics –cf. més avall els exemples (20) i (21)–, recomanada per Alcover per als dialectes baleàrics i avui comuna a les Illes. És igualment freqüent, tot i que injustificable, la solució que escriu aquest increment com si fos l'article personal *en/na* (*a n'es mestre*), amb variants que també s'han de rebutjar (*an'es mestre*, *a'n es mestre*). Es pot trobar també una solució gràfica d'inspiració francesa (*a-n-es mestre*) que és habitual, per raons òbvies, en els dialectes catalans parlats al sud de França. Com he assenyalat, en els exemples d'altres fonts s'ha respectat la forma de l'original, per bé que vagi en contra de la norma escrita actual. En els exemples construïts per mi, en canvi, he acceptat el suggeriment de les editores del volum de prescindir de la grafia no normativa i emprar en el seu lloc la transcripció fonètica.

- (21) a. i an aquests homes que haureu arrencat de les portes de la mort, vos els estimareu com a fills.
b. An aquest i an aquell els salvaren i redimiren aquests o aquells no, an ell com a nosaltres, ens convé ésser presos d'una manera o altra i redreçats baldament sia a cops de mall.
c. Si an aquest home l'haguéssiu mort batent-vos com a lleons amb ell al peu d'una barricada o a la porta d'una iglésia, jo no us en podria fer cap càrrec. (*La ciutat del perdó*)

No obstant això, l'ocurrència d'aquest infix nasal és una de les característiques que les gramàtiques prescriptives han rebutjat de manera més fervent (*cf.* Fabra 1918: 112-113) i avui dia queda exclosa de la llengua normativa.

Les gramàtiques prescriptives normalment inclouen exemples del tipus de (17) com a exemples addicionals d'un ús no acceptable de la preposició amb l'objecte directe –de manera que les oracions de (17) i la major part de les oracions que apareixeran en les següents seccions queden excloses de la llengua normativa. Allò que els gramàtics tradicionals no han tingut en compte és que les oracions neutres del tipus SVO i les oracions amb DCl presenten estructures sintàctiques diferents que obeeixen a restriccions gramaticals diferents.

Efectivament, l'interès dels contrastos entre (15) i (17) rau en el fet que en el mateix dialecte i per al mateix parlant la preposició és consistentment absent amb objectes directes però apareix sistemàticament amb constituents dislocats relacionats amb l'objecte. Això és indicatiu que les condicions que regeixen l'ocurrència de la preposició davant objecte directe i en construccions de DCl són independents l'una de l'altra. El constituent dislocat de (17) és sens dubte un acusatiu preposicional i està vinculat, quant a la referència, a l'objecte directe de l'oració; no és, però, l'objecte directe de l'oració, pròpiament, sinó un adjunt, un constituent perifèric (*cf.* la secció 3); l'únic objecte «real» és el clític. Per tant, no hi ha contradicció entre l'absència de preposició amb objectes directes i l'aparició d'una marca especial per als constituents dislocats. El de (17) és, doncs, un cas de marcatge de tòpics acusatius, i no pas un objecte directe preposicional. La prohibició de la preposició en aquests últims casos sembla que emergeixi d'una interpretació incorrecta de la construcció.

L'única excepció entre els gramàtics prescriptivistes és Moll (1975), d'origen balear, que ofereix l'exemple de (22) com a cas en què la preposició hauria de ser acceptada, d'acord, doncs, amb l'ús general dels dialectes balears:

- (22) No la cridis, a la senyora (Moll 1975: § 239)

La regla que Moll enuncia és la següent:

Pot dur la preposició a el complement directe quan és un nom usat després de pausa, com a explicatiu del respectiu pronom personal, expressat abans. (Moll 1975:£ 239)

Les dades confirmen que, efectivament, els temes dislocats formats per sintagmes nominals amb el tret [+humà] duen preposició, mentre que si aquest mateix sintagma apareix com a objecte directe la rebutja:

- (23) a. An aquella al-lota no la deixaven parlar amb so que ella volia (*Arxiu*, SJs)
b. Deixaven parlar (*a) s'al-lota amb so que ella volia

D'acord amb la regla, Moll ofereix un altre exemple, on la preposició també introdueix un definit no humà en posició de tòpic:

- (24) Colliu-les, a les peres, que ja són madures (Moll 1975: § 239)

La presència de la preposició amb SNs definits no humans (o no animats), com en el cas anterior, resulta estranya a altres variants del català, com es dedueix del següent comentari de Solà (1994: 168-169) sobre l'exemple (24):

[...] almenys per a la majoria de catalanoparlants ha de resultar no sols inacceptable sinó inconcebible [...] Aquesta mena de complements no animats amb a es troben, certament, en certs documents antics (concretament, al *Gazophylacium* de 1696), però no ens consta que avui siguin vius. Per tant, caldria aclarir d'on surt, en quina realitat es fonamenta, l'exemple de Moll.

Doncs bé, la presència de la preposició en temes dislocats és pròpia de tots els dialectes insulars i està completament estesa en l'àmbit balear en l'actualitat. De fet, la versió sense la preposició en el tema dislocat (especialment si està dislocat a la dreta; cf. més avall, § 6.1) resultaria agramatical per a un parlant de Balears. En tot cas, allò realment interessant és que, com s'ha dit anteriorment, el mateix parlant que utilitza la preposició davant el tema dislocat la rebutja sense cap dubte quan el mateix SN és un veritable objecte directe, de manera que els tòpics es marquen sistemàticament amb la preposició, mentre que els objectes directes (remàtics) es construeixen sense marca:

- (25) a. Colliu (*[ə]) ses peres, que ja són madures (eivissenc)
b. Colliu-les, *[ə] ses peres, que ja són madures

Els gramàtics descriptivistes moderns han reconegut l'ocurrència de la preposició amb constituents dislocats, tant amb SNs animats com no animats¹⁰. Rosselló –una lingüista d'origen balear també– dona els exemples de (26):

- (26) a. Ja ho sé, [əɲ] això (Rosselló 2002: 13.4.1.3)
b. No la tenc, [əɲ] aquesta
c. Les he trobades, [ə] ses faltes

No hi ha cap dubte de la vitalitat actual de l'ús de la preposició davant del tema dislocat en Eivissa i Formentera, com atesten els exemples presos de l'*Arxiu*:

- (27) a. La vaig heredar jo an aquella escola (*Arxiu*, E3)
b. Jo la vaig llegir an aquesta [comèdia] (*Arxiu*, E3)
c. perquè tenen com un peu que per girar es formatge va molt bé, i ara no el volen fer an aquell peu a ses escudelles, no sé per què, però no, i n'hi ha quantitat d'escudelles però, però planes de baix (*Arxiu*, F)
d. I dins què el posau, an es [formatge]? (*Arxiu*, F)¹¹

L'ús de la preposició és comú a la resta de les Illes, com mostren els següents exemples presos dels xats i els blocs d'Internet (en els quals hi ha una clara voluntat conscient de reflectir per escrit la parla espontània), la major part, de Mallorca:

- (28) a. No m'ho esperava a n'això (*relatesencatala*)
b. I ara, des de fa uns dies, es fa la ronsera, i acaba venint, però de mala gana, mirant enrera tot el camí... no ho entenc, no sé per on agafar-ho, a n'això ... (*lagatayelbuho*)
c. es turisme passa ara per hores baixes, i an això es comerç ho pateix directament amb una devallada d'ingressos molt important. (*claumallorca*)
d. TONINA: Bé... però; i an això que no ho podríem arreglar...? (*mallorcaweb*)
e. An això ho doni an es ca. Jo no menj porqueries... (*pdl.iec*)
f. No son salvadors ni cavallers amb armadura brillant que venen a protegirnos, creuto a n'aixo, l'unic que volen es guanyar doblers d'una manera rapida (*lavila*)
- (29) a. Encara sigui una espècia autòctona la faria fugir jo a n'aquesta! (*mado-llucia*)
b. I jo la sé an aquesta historieta. Mirau: el rei i es seus cavallers se trobaven devers sa serra de Portopí i se veu que patien rusca. (*xcoll*)

10. Sancho Cremades (2002: 1738, n 66) assenyala: "En mallorquí s'empra de manera sistemàtica la preposició *a(n)* davant els objectes directes dislocats a la dreta, siguin animats o inanimats."

11. El caràcter sistemàtic d'aquesta construcció es fa palès en el fet que és emprada espontàniament tant pels entrevistats com per l'entrevistador (eivissenc llicenciat en Filologia Catalana), qui va produir els enunciats *b* i *d*.

c. An aquesta darrera [frase] noltros la diríem així: «Més tírria li tenen an en Mates». Amb sa *n* per mig . És una «n» de suports perquè en haver-hi dues vocals (*fòrums*)

En Nicolau (2003) es recull la parla de la interacció en l'àmbit escolar a Palma. D'allà procedeixen els següents exemples:

- (30) 72. A1: De 7 n'hi llevam 3
73. M: Trobes tu que ho podem dir a n'això?.
74. A1: A no! de 7 (*Nicolau: 263*)
- (31) 35. A1: De 8 per arribar a 3
36. M: I ho poden fer a n'això?, de 8 n'hi poden llevar 3, trobes?. Què diu en Joan?.
37. A2: 8 n'hi llevam 3. (*Nicolau: 288*)

Com és previsible, també són permesos els constituents dislocats múltiples; en aquests casos, no hi ha restriccions gramaticals respecte de l'ordre dels constituents tematitzats. Vegeu els següents exemples:

- (32) a. Ja ho sabia, jo, [əɲ] això
b. Tu, [əɲ] això, ho tens molt complicat / [əɲ] això, tu, ho tens molt complicat
c. Na Maria, [əɲ] es meu cotxe, no l'agafarà mai / [əɲ] es meu cotxe, na Maria, no l'agafarà mai

És important assenyalar que la preposició apareix només amb els temes dislocats, i no es troba mai, en canvi, amb els constituents focals, tant si es tracta de focalització contrastiva (exemples de (33)), com si no (exemples de (34)):

- (33) a. (*[əɲ]) EN JOAN hem invitat (no en Jordi) (eivissenc)
b. (*A) SA SECRETÀRIA vaig conèixer (no es comptable)
c. (*A) SES PERES has de collir (no ses pomes)
- (34) a. (*[əɲ]) això m'han dit
b. (*A) algú trobaràs

Així, doncs —i amb independència de quina sigui l'anàlisi adoptada per a les construccions de focus (com a anteposició d'un constituent o com a desfocalització de la resta)—, només la dislocació amb clíctic legitima la presència de la preposició.

Els exemples de (22)-(34) mostren un patró regular en eivissenc que és comú a la resta d'Illes Balears: els constituents definits dislocats com a tòpics són sistemàticament marcats amb la preposició, tant si són humans com no, i amb independència de la

circumstància que siguin anteposats o posposats. Els constituents focalitzats queden sistemàticament exclosos d'aquesta possibilitat. Els exemples fan veure també la vitalitat d'aquesta estructura en el balear dels nostres dies, la qual cosa no suposa, de moment, cap interferència significativa amb la manera de construir els objectes directes canònics.

Tot això indica, per tant, que les condicions que regulen l'aparició de la preposició en els objectes directes remàtics i en els temes dislocats són independents les unes de les altres. I atès que la diferència té a veure amb la dislocació dels temes, cal suposar que és precisament la topicitat el factor que legitima i indueix la presència de la preposició.

Tots els exemples anteriors contenen SNs definits. Ara bé, si la interpretació de les dades és correcta, i si per a l'eivissenc efectivament només els temes dislocats legitimen la preposició, seria escaient la pregunta si els tòpics indefinits l'admeten o no. La qüestió és complicada, per raons tant generals com específiques: la raó general la constitueixen les limitacions que acostumen a operar en l'aparició d'indefinitos en posició de tòpic; i la raó particular és el desacord entre els parlants sobre l'aparició de la preposició per a introduir indefinits.

Pel que fa a la qüestió general, generalment s'ha assumit que els indefinits no apareixen normalment en posició de tòpic, de manera que la predicció és que no apareixeran en construccions de DCl. És veritat que els indefinits que introdueixen nous referents sense cap tipus d'ancoratge en el discurs anterior sonen estranys com a constituents dislocats:

- (35) a. He vist un ca
b. ?? L'he vist, un ca
c. ?? Un ca, l'he vist¹²

Tanmateix, com han demostrat Villalba (2000: capítols 2 i 3) i Vallduví (2002: § 4.5.3.2), això no significa que qualsevol indefinit quedi sistemàticament exclòs de

12. El contingut descriptiu del SN indefinit pot ser tematitzat, però aleshores s'hauria d'utilitzar una estructura diferent en substitució, a saber, la construcció partitiva, amb el clític *en* i un constituent dislocat introduït per la preposició partitiva *de*:

- (i) *N'he vist un, de ca*
(ii) *De cans, n'he vist un*

les posicions de tema. Els exemples de (36)-(37), presos de Vallduví (2002), il·lustren les dues maneres en què un indefinit pot superar aquesta dificultat:

- (36) a. Un gelat, me'l prendria amb molt de gust
b. Me'l prendria amb molt de gust, un gelat
- (37) Vaig caçar dos conills. Un conill el vaig matar a prop de la llodriguera i l'altre...

L'indefinit de (36) és un cas d'indefinit intensional: per tant, no introdueix un referent nou, sinó que forneix merament un contingut descriptiu, i, per tant, pot ser dislocat. La dislocació és possible també amb l'indefinit de (37): encara que introdueix un referent nou, aquest referent nou és seleccionat d'un conjunt prèviament esmentat. Així, els indefinits no referencials i els indefinits ancorats en el discurs no introdueixen referents completament nous i poden aparèixer com a constituents dislocats.

A més, per bé que és veritat que els indefinits que introdueixen nous referents queden exclosos de les construccions dislocades, com més pesant (és a dir, com més informatiu) és l'indefinit, més bé funciona com a constituent dislocat, com mostren els següents contrastos:

- (38) a. ?? Un home, no el trobaràs mai
b. Un home així, no el trobaràs mai
- (39) a. ?? Fixa't: un home, l'han tornat a agafar per violació
b. Fixa't: un home que havia estat tancat vuit voltes per violació, l'han tornat a agafar avui per es mateix delictes

Per tant, hi ha alguns casos en què els indefinits són acceptables com a tòpics. Ara, tenint presents les limitades condicions que en regeixen l'aparició, ens hauríem de preguntar si els indefinits que poden funcionar com a temes dislocats poden ser introduïts per la preposició.

Els parlants d'eivissenc no es posen d'acord sobre l'aparició de la preposició amb indefinits dislocats. La meitat dels informants consultats per a aquesta recerca tendeixen a rebutjar-la, de manera que només acceptarien les estructures de (36)-(37); l'altra meitat accepta i produeix sense cap problema exemples com ara els de (40)-(41):

- (40) a. [ə] un gelat, me'l prendria amb molt de gust
b. Me'l prendria amb molt de gust, [ə] un gelat

- (41) Vaig caçar dos conills. [ə] un, el vaig matar a prop de la llogiguera i [ə] s'altre...

Aquest desacord probablement suggereix que els indefinits representen la frontera externa per a l'extensió de l'acusatiu preposicional en la DCI. A la secció 6.1, de totes maneres, es presentarà una explicació diferent d'aquesta asimetria. En tot cas, és interessant observar que, fins i tot per a qui rebutja aquest tipus d'exemples, l'acceptabilitat de (41), amb un indefinit animat, és sempre més gran que l'acceptabilitat de (40), amb un indefinit inanimat.

La situació en eivissenc queda ara completament definida i pot ser resumida com segueix. Per a objectes remàtics, no tòpics, la preposició apareix només amb pronoms, sense extensions significatives a altres categories. En construccions de DCI, d'altra banda, la preposició apareix sistemàticament, la qual cosa suggereix que la topicitat és el factor rellevant que en provoca la aparició. En aquests casos, l'ús de la marca especial sembla sensible a la definitud, per tal com per a un cert nombre de parlants el marcatge preposicional queda exclòs amb indefinits. Aquest fet suggereix que, per a alguns, el marcatge diferencial d'objecte no ha completat la seva extensió descendent per la resta de l'escala. D'altra banda, el fet que per a altres parlants els indefinits puguin ésser acceptables sols si són animats suggereix la idea que l'animació pot acomplir un paper important com a *categoria de transició* (amb el sentit que li donen von Heusinger i Kaiser (2003)) en l'extensió de l'ús de la preposició a tots els indefinits.

La distribució del marcatge diferencial d'objecte en eivissenc i les restriccions que el regeixen poden ser representades en una jerarquia aniuada en la qual interactuen els tres factors rellevants, com mostra la següent taula:

Taula 3: El marcatge diferencial d'objecte en eivissenc

		Definitud				
		Pronoms	Ns propis	SNs definites	SNs indefinites	
					Animació	
					[+animat]	[-animat]
Topicitat	-Tòpic (SVO)					
	+Tòpic (DCI)					

5. L'ACUSATIU PREPOSICIONAL EN ELS TEMES DISLOCATS EN CATALÀ CENTRAL PARLAT

Com s'ha mostrat a les seccions anteriors, el català balear i l'estandarditzat escrit difereixen respecte de l'extensió de l'ús dels acusatius preposicionals. El català central parlat –corresponent aproximadament a l'àrea de la qual va sorgir la llengua estandarditzada– presenta un comportament que queda entre els altres dos. De fet, malgrat els advertiments dels prescriptivistes, l'aparició de la preposició és perfectament normal en la varietat parlada en les construccions de DCI amb noms propis, com en (42):

- (42) a. {A en Joan / a la Maria}, no l'estima
 b. A l'Enric fa temps que no el veig (Bel, 2002:1098)

De fet, Bel (2002: 1098) afirma

Pel que fa als casos de tematització del CD amb entitats animades, en l'ús col·loquial l'aparició de la preposició *a* és generalitzada. Autors com ara Solà (1994 § 9) o Ruaix (1994: 147-148) opinen que l'ús de la *a* s'hauria de fer extensiu a aquests casos

En català parlat el marcatge preposicional dels tòpics s'estén també cap avall als SNs definites dotats del tret [+humà]:

- (43) a. (A) la teva tia, l'he vista només un cop
 b. Però a Kristeva i als seus seguidors, els preocupaven més las implicacions semiòtiques
 c. Si camineu tant, les dones ens deixareu en ridícul, {els/als} homes

L'exemple (43)a ha estat pres de López del Castillo (1999: 47), qui el considera en la seva secció sobre tematització, una operació sintàctica que ell relaciona amb el discurs oral i no formal; no s'hi fa cap comentari, tanmateix, sobre la relació entre la construcció de DCI i l'acusatiu preposicional. Els exemples (43)b-c procedeixen de Solà (1994: cap. 9), que els addueix com a casos de presència de la preposició amb complement directe de persona desplaçat. A més, cal observar que aquesta construcció (fins i tot amb l'inflix nasal) no era estranya a la llengua escrita anterior a la regulació normativa, com indiquen els exemples de Joan Maragall citats anteriorment en (21).

La varietat parlada fa veure, doncs, que el marcatge diferencial d'objecte s'estén cap avall al llarg de l'escala de definitud pel cantó dels objectes tòpics. Això confirma, un cop més, la intuïció que la topicitat és el paràmetre rellevant. D'altra banda, el fet que els noms propis i els SNs definites i [+humà] siguin acceptables indica que l'escala d'animació també té un paper com a categoria de transició. Els tres paràmetres rellevants interactuen, doncs, com es mostra a la taula següent:

Taula 4: El marcatge diferencial d'objecte en català central parlat

		Definitud				
		Pronoms	Ns propis	SNs definites		SNs indefinits
				Animació		
				[+humà]	[-humà]	
T _o	Di					
	-Tòpic (SVO)					

6. QÜESTIONS ADDICIONALS

En les seccions anteriors s'ha presentat una anàlisi de la distribució del marcatge diferencial d'objecte en algunes varietats del català. Hi ha un conjunt de qüestions relacionades que no m'és possible tractar detalladament aquí, però que, nogensmenys, sembla que valgui la pena esmentar per tal d'obtenir una visió més clara del fenomen. D'una banda, hi ha els casos de variació intradialectal, és a dir, els casos en els quals sembla que la presència de la preposició amb els tòpics no és obligatòria. D'altra banda, i ja dins l'àmbit de la comparació interlingüística, hi ha dos problemes diferents que val la pena considerar: el primer, el de l'extensió, en les llengües romàniques, de la

topicitat com a factor rellevant per a l'aparició de l'acusatiu preposicional; el segon, el de les relacions entre l'acusatiu preposicional català i el de l'espanyol.

6.1. Opcionalitat dels tòpics preposicionals en eivissenc

L'aparició de la preposició amb constituents dislocats amb clític sembla opcional per al eivissenc en certs casos. De fet, alguns dels exemples de més amunt podrien haver aparegut també sense la preposició. Considereu les oracions en (44):

- (44) a. ([ən]) en Joan, no el coneix
b. ([ə]) sa seua neboda, l'han fet consellera
c. ([ə]) ses claus, no sé on [əlzə] vaig posar
d. ([ən]) això, no m'ho esperava

És interessant que el caràcter opcional de la preposició només afecti la dislocació a l'esquerra amb clític: la preposició sempre és obligatòria en la dislocació a la dreta amb clític. Els exemples sense la preposició serien agramaticals en eivissenc:

- (45) a. No el coneix, *([ən]) en Joan,
b. L'han feta consellera, *([ə]) sa seua neboda
c. No sé on [əlzə] vaig posar, *([ə]) ses claus
d. No m'ho esperava, *([ən]) això

Atesa aquesta situació, la pregunta que s'ha de fer és què significa que la preposició sigui opcional: és simplement una qüestió estilística, o hi ha, més aviat, una motivació gramatical? Sembla que les dades vagin a favor de la segona opció. Els parlants consultats refereixen un contrast molt fort entre (46)a and b:

- (46) a. Sa roba, ja l'he estesa
b. [ə] sa roba, ja l'he estesa

La DECL ha estat caracteritzada com a posseïdora d'un valor contrastiu, és a dir, com a indicadora de la tria d'un element d'un conjunt establert en el context (Villalba 2000; Vallduví 2002; López 2003). Curiosament, en eivissenc la interpretació de tria és possible amb (46)b –l'exemple amb la preposició–, però no amb (46)a. De fet, cadascuna d'aquestes oracions és bona en un context diferent. Així, per exemple, si a algú se li ha demanat tant estendre la roba com rentar els plats, i aquesta persona només

ha estès la roba, llavors únicament podria usar (46)b, ja que hi ha un conjunt establert en el context (roba/estendre, plats/rentar) del qual es tria sols una opció. (46)b, doncs, podria continuar com en (47):

(47) ..., però [ən] es plats no els he rentat encara

Per tant, quan es requereix la interpretació contrastiva, la preposició hauria d'aparèixer; altrament, l'oració no semblaria natural. En contrari, si no hi ha cap tria, aleshores l'oració sense la preposició és acceptable. Així, doncs, (46)a pot ésser utilitzada com a proferiment d'inici de discurs.

Això suggereix que aquí estan implicades dues construccions diferents: la de la preposició és un cas de DECl real, i està sotmesa a la mateixa condició sintàctica que regeix la DDCl, a saber l'ús obligatori d'alguna forma de marcatge de cas per al constituent dislocat. El constituent dislocat és interpretat com a triat d'un conjunt establert en el context. L'exemple on és absent la preposició, contràriament, sembla un cas de construcció de *tema penjant*.¹³ Es tracta d'una estructura en què el tema apareix com a constituent dislocat a l'esquerra, sense cap marca de cas manifest i hi ha un element de represa (un clític, però també un pronom fort o un epítet) al nucli de l'oració. Així, els trets de cas del constituent dislocat i els del clític no són iguals:

(48) Es teu germà, en canvi, a ell sí que li agradava...

La construcció de tema penjant és utilitzada per desviar l'atenció a un nou tema. Aquesta circumstància explicaria, aleshores, per què no s'obté la lectura contrastiva en (46)a.

Si aquesta anàlisi va ben encaminada, el caràcter opcional del marcatge preposicional de tòpics en la DECl en eivissenc resulta només aparent. Els sintagmes nominals no marcats representen casos d'una construcció distinta.

Això pot explicar també alguns dels contrastos en l'acceptabilitat dels acusatius preposicionals amb indefinits. Quan se'ls sotmet a un test sense cap context específic, els parlants prefereixen normalment l'indefinit sense la preposició; tanmateix, quan se'ls presenta un context que introdueix una tria entre alternatives, tendeixen a utilitzar

13. Vegeu entre altres, Cinque (1983) per a una perspectiva general de les diferències entre tema penjant i DECl, i Villalba (2000: cap. 2) per al català.

el tema preposicional. Així, en els exemples dels gelats, quan se'ls demana triar entre cafè i gelat, produeixen naturalment exemples com ara (49):

- (49) [ə] un cafè no, però [ə] un geladet sí que me'l prendria

Es fa evident, un altre cop, que quan tenim implicat el valor contrastiu, hi ha una preferència remarcable per la preposició en tots els casos.

És interessant que la mateixa anàlisi es pugui estendre més enllà, a les construccions partitives, que hi estan relacionades. Efectivament, s'ha assumit que la preposició partitiva és opcional per als constituents dislocats en eivissenc: doncs bé, un altre cop, aquesta opcionalitat aparentment afecta només la DECL. Compareu els exemples següents:

- (50) a. (De) fruita, n'hi ha molta, enguany (eivissenc)
b. (De) cans, n'he vist només un
- (51) a. N'hi ha molta, enguany, *(de) fruita (eivissenc)
b. N'he vist només un, *(de) ca

Sembla plausible assumir, aleshores, que quan apareix la preposició, la construcció és un tipus de DECL; quan no hi és, es tracta d'un tema penjant. Si és així, s'esperaria que només les partitives amb DECL poguessin tenir una interpretació contrastiva. Aquesta predicció es compleix:

- (52) De pomes, n'hi ha hagut moltes; de peres, en canvi, poques

Quan s'introdueix un nou tema, hi ha una clara preferència pel SN sense preposició i sense cap interpretació contrastiva:

- (53) a. Vent, no en fa massa, avui
b. Cabres salvatges, n'hi ha, encara?

6.2. L'acusatiu preposicional i els tòpics en l'àmbit romànic

Les dades de l'eivissenc mostren que la topicitat és el paràmetre rellevant que regeix la presència de la preposició. L'escenari que emergeix de les consideracions anteriors no és poc comú en l'àrea de les llengües romàniques. La idea que els tòpics

són a la base del marcatge diferencial d'objecte es pot trobar en les propostes de Rohlf (1971), Pensado (1985) i Laca (1987) per a l'acusatiu preposicional. El marcatge dels definites tòpics és, de fet, allò que es troba en espanyol medieval, com mostren els següents exemples (de Laca 2006):

- (54) a. Escarniremos las fijas del Campeador (*Cid* 2251)
b. A las sus fijas en braço las prendia (*Cid* 275)

D'altra banda, la relació entre dislocació i marcatge preposicional de tòpic té equivalents en altres llengües. El sard modern, per exemple, ha estat descrit com a llengua amb objectes directes preposicionals. Ara bé, és força interessant que la preposició pot ésser omesa amb complements remàtics, però mai amb constituents temàtics dislocats amb clític. Compareu els exemples següents (de Jones 1995: 44):

- (55) a. Appo invitadu (a) su preideru a su matrimoniu
'He convidat el mossèn al casament'
b. 'A su'preideru, invitadu l'as a su matrimoniu?
'Al mossèn, l'has convidat al casament?'

Fins i tot en italià, llengua sense objecte directe preposicional, la preposició pot aparèixer amb alguns constituents dislocats. D'acord amb Cardinaletti (2002: 33), en italià col·loquial del centre i del sud un acusatiu dislocat a la dreta i [+humà] pot ésser precedit per la preposició de cas *a*; sense el clític, la seqüència resultaria totalment agramatical, com en el següent exemple:

- (56) *(L') abbiamo invitato noi, a Gianni
'L'hem convidat nosaltres, a en Gianni'

Així, en italià col·loquial la correlació entre el clític i la possibilitat de marcar l'element dislocat amb la preposició es torna a donar, amb la mateixa distribució que trobàvem en català central parlat.

Totes aquestes dades donen suport a la idea, doncs, que el marcatge preposicional dels tòpics no és una peculiaritat d'algunes variants iberoromàniques, sinó un desenvolupament més general.

6.3. El marcatge preposicional de tòpics: l'eivissenc enfront de l'espanyol

Quant a la comparació amb l'espanyol, el repàs de les dades de l'eivissenc fa evident que les condicions d'ús de l'acusatiu preposicional en aquest dialecte no obeeixen en absolut als criteris que regeixen el marcatge diferencial d'objecte en espanyol actual. És cert que en l'espanyol d'avui les condicions d'ús de la preposició ultrapassen l'àmbit d'una marca de persona o d'animació (Delbecq 1994; Torrego 1999; García García 2007; von Heusinger i Kaiser 2003 i 2007). Aquestes condicions s'amplien encara més si es considera la variació dialectal; com assenyala Company Company (2003), la preposició davant l'objecte directe sembla que perdi avui dia les restriccions semàntiques que la caracteritzaven i, en conseqüència, en alguns dialectes s'atesten usos que resultarien atípics en l'espanyol peninsular:

- (57) a. Después de conocer mucho a la vida, ya no me interesa tanto el teatro
b. Los japoneses han invertido todos sus esfuerzos para construir [sic] a la torre más alta del mundo
c. Para que no nos peleemos, puse a la silla en medio (Company 2003:217-218)

En qualsevol cas, el que interessa per al propòsit d'aquest treball és que no hi ha cap d'aquestes noves extensions que tingui relació amb el marcatge preposicional de tòpics que apareix en eivissenc. En espanyol actual, amb independència dels requisits particulars que operen en cada dialecte, no hi ha mai asimetria en el marcatge dels objectes que depengui del fet que els objectes siguin tòpics o apareguin dins el rema oracional; en canvi, això precisament és el fenomen que s'esdevé en eivissenc: allò que legitima la presència de la preposició és la condició de tema dislocat. Així doncs, si bé és cert que la topicitat va ésser possiblement en època medieval el factor provocador de la presència de la preposició en espanyol (*cf.* els exemples de (54)), no hi ha ni en espanyol clàssic ni en cap dels dialectes actuals (*cf.*, per exemple, Morales 1992) cap marca distintiva per als objectes que distingeixi els que funcionen com a tòpics, de manera que els acusatius preposicionals en posició de tòpic de l'eivissenc difícilment podrien ésser resultat d'una interferència sintàctica de l'espanyol.

D'una altra banda, l'ús sistemàtic en baleàric de la preposició amb qualsevol classe de definit no animat representa una construcció que ni té correlat en espanyol (ni actual ni antic), ni es troba tampoc en altres llengües romàniques. Tanmateix, per als parlants insulars la necessitat de la preposició davant els temes dislocats és tan forta

que la transfereixen a l'espanyol, la qual cosa dona lloc a una estructura absolutament exclosa de la llengua normativa i fins i tot difícil d'interpretar per a qui no està acostumat a aquesta interferència:

- (58) a. No lo entiendo, yo, a esto
b. ¿Que no las tenías tú, a las llaves?

La interferència és comparable a aquella que es produeix en la DCI amb partitius, com en (59):

- (59) a. ¡No quiero más, yo, de vino!
b. ¡No tengo, yo, de coche!
c. ¡Sabes que tiene de muchas, de aventuras!. (Radatz, en premsa)

7. CONCLUSIÓ

Totes les varietats de català mostren la mateixa distribució de la preposició amb objectes remàtics: apareix només amb pronom, és a dir, amb la categoria que més característiques té en comú amb els subjectes.

Taula 6: El marcatge diferencial d'objecte en dialectes catalans: objectes remàtics

OBJECTES REMÀTICS					
	Pronoms	Ns propis	SNs definites		SNs indefinits
			[+humà]	[-humà]	
Català escrit					
Català central parlat					
Balear parlat					

Les dades de les seccions anteriors han mostrat que l'acusatiu preposicional presenta, tanmateix, una distribució més àmplia que no s'assumeix normalment a la bibliografia: es pot trobar la preposició *a* en totes les varietats parlades en construccions de DCI, en la dislocació tant a l'esquerra com a la dreta. Aquest no és un resultat sorprenent, ja que els constituents dislocats comparteixen una característica important amb els subjectes típics, a saber la topicitat i, per tant, són candidats adients perquè s'activi el marcatge diferencial d'objecte. Les diferències entre dialectes concerneixen

el grau de l'extensió del fenomen, no el fenomen per si mateix, com es mostra a la taula següent:

Taula 7: El marcatge diferencial d'objecte en dialectes catalans: tòpics dislocats

TÒPICS DISLOCATS						
	Pronoms	Ns propis	SNs definites		SNs indefinits	
			[+humà]	[-humà]	[+animat]	[-animat]
Català escrit						
Català central parlat						
Balear parlat						

Per al català central parlat, el marcatge és necessari quan els tòpics dislocats comparteixen amb els subjectes la definitud i l'animació; el balear ha anat més lluny i ha generalitzat l'acusatiu preposicional a gairebé tots. El factor principal per al marcatge diferencial d'objecte en català és, doncs, la topicitat; els paràmetres d'animació i definitud són categories secundàries, i permeten explicar les pautes bàsiques d'extensió de l'acusatiu preposicional. Les dades i l'anàlisi presentats aquí ofereixen noves proves a favor de la idea que la topicitat és un factor rellevant en l'emergència i el desenvolupament del marcatge diferencial d'objecte.

L'ús de la preposició amb els tòpics no entra en absolut en contradicció amb la regla general segons la qual el complement directe va sense preposició. Es tracta de dues estructures diferents que els parlants construeixen sistemàticament de manera diferent; i si els parlants no les confonen, sembla lògic desitjar que tampoc no les confongui la norma.

Les dades anteriors han ofert també arguments per a donar resposta a algunes de les preguntes plantejades inicialment. Quant a la qüestió si l'acusatiu preposicional del eivissenc és resultat d'una interferència de l'espanyol, sembla clar que, pel que fa als temes dislocats, la resposta ha d'ésser negativa, per raons tant històriques com gramaticals: en principi, no hi ha influència de l'espanyol sobre la llengua de les Balears fins a després dels anys cinquanta del segle passat, de manera que si fos una interferència, hauria d'ésser relativament recent; d'altra banda, les dades mostren que les condicions que regeixen la presència de la preposició davant els temes dislocats en eivissenc són radicalment diferents d'aquelles que afecten l'acusatiu preposicional en espanyol contemporani, de manera que la construcció resultant tampoc no pot

considerar-se com a calc sintàctic dels últims anys. L'eivissenc i l'espanyol tenen patrons de comportament sintàctic molt diferents en aquest respecte, i no resulta adient parlar d'interferència.

D'altra banda, quan es consideren les dades en l'àmbit més ampli de comparació entre llengües, es comprova que la relació entre acusatius prepositivals i topicitat sí que pot rastrejar-se, en canvi, en altres varietats romàniques contemporànies, que presenten asimetries notables en la construcció dels temes dislocats i els objectes directes. Aquest és un argument més a favor de la tesi que el desenvolupament de la marca preposicional dels tòpics és degut a una lògica més profunda, que resulta, a més, diferent d'aquella que regeix avui en espanyol.

La comparació posa també en relleu que els dialectes baleàrics queden singularitzats, almenys en l'àmbit romànic, com als únics que han estès l'acusatiu preposicional als tòpics definits (i, per a alguns parlants, fins i tot als indefinits). La construcció estudiada representa, doncs, un autèntic endemisme sintàctic. Seria oportú preguntar-se, en conseqüència, si aquesta estructura reflecteix la conservació d'un esquema constructiu arcaic (propri de la llengua que van rebre les Balears dels seus conqueridors medievals), o si es tracta d'un desenvolupament autòcton posterior. Per respondre aquesta pregunta seria crucial tenir algunes dades sobre etapes anteriors, però, per desgràcia, és possible que moltes d'aquestes dades s'hagin perdut per sempre, atès que la DCI no és una estructura freqüent en els textos escrits, que són l'única font disponible de períodes antics. Tanmateix, es poden trobar certes proves indirectes: d'una banda, les illes comparteixen la mateixa distribució de l'acusatiu preposicional amb tòpics, fet que suggereix persuasivament que el marcatge de tòpic era present en la llengua que van rebre amb la Reconquesta; i d'altra banda, sí que tenim proves que l'acusatiu preposicional amb SNs no animats era possible en altres dialectes catalans en el segle disset, com mostren els exemples del *Gazophylacium*, esmentat per Solà (1994). A més, el fet que en la resta de construccions de dislocació amb clític (és a dir, les partitives i les locatives) el constituent dislocat també vagi introduït per la preposició corresponent pot haver contribuït a reforçar l'ús de la preposició amb els acusatius. Si aquestes idees són correctes, és possible conjecturar que el marcatge diferencial representa la conservació d'un tret tradicional del català antic que s'ha desenvolupat i s'ha estès després de manera independent dins de les Illes.

Les dades presentades aquí i les explicacions proposades constitueixen un primer apropament a una construcció poc coneguda, que pot tenir repercussions interessants

tant per a la gramàtica de la llengua catalana com per a la teoria del marcatge diferencial d'objecte com a fenomen general. De totes maneres, les qüestions suscitées aquí i, en general, les relacions entre topicitat, definitud i animació són peces d'un problema molt complex, que continua mereixent, sens dubte, anàlisis més profundes i detallades.

M. VICTORIA ESCANDELL VIDAL
UNED

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- AISSEN, J. (2003) «Differential Object Marking: Iconicity vs. economy», *Natural Language and Linguistic Theory* 21, pp. 435-483.
- BADIA MARGARIT, A. (1980) *Gramàtica catalana*, Madrid, Gredos, 2 vol.
- BADIA MARGARIT, A. (1994) *Gramàtica de la llengua catalana*, Barcelona, Proa.
- BEL, A. (2002) «Les funcions sintàctiques», dins SOLÀ, J., M.-R. LLORET, J. MASCARÓ i M. PÉREZ SALDANYA, eds., *Gramàtica del català contemporani*, Barcelona, Empúries, pp. 1075-1147.
- BOSSONG, G. (1991) «Differential Object Marking in Romance and Beyond», dins WANNER, D. i D. KIBBEE, eds., *New Analyses in Romance Linguistics: Selected Papers from the XVIII Linguistic Symposium on Romance Languages, Urbana-Champaign, April 7-9, 1988*, Amsterdam, John Benjamins, pp. 143-170.
- BRUGÈ, L. i G. BRUGGER (1996) «On the accusative in Spanish», *Probus* 8, pp. 1-51.
- CARDINALETTI, A. (2002) «Against optional and null clitics. Right dislocation vs. marginalization», *Studia Linguistica* 56-1, pp. 29-57.
- CINQUE, G. (1983) «'Topic' Constructions in Some European Languages and Connectedness», dins EHLICH, K. i H. VAN RIEMSDIJK, eds., *Connectedness in Sentences, Discourse and Text*, Tilburg, KBU. Reimprès dins ANAGNOSTOPOULOU, E., H. VAN RIEMSDIJK i F. ZWARTS, eds., *Materials on Left Dislocation*, Amsterdam, John Benjamins, 1997, pp. 93-118.
- COMPANY COMPANY, C. (2003) «Transitivity and grammaticalization of object. The diachronic struggle of direct and indirect object in Spanish», dins FIORENTINO,

- G., ed., *Romance Objects. Transitivity in Romance Languages*, Berlín, Mouton De Gruyter, pp. 217-260.
- COMRIE, B. (1989 [2a ed.]) *Language Universals and Linguistic Typology*, Chicago, University of Chicago Press.
- CORBERA, J. (dir.) (2003) *Arxiu audiovisual dels dialects catalans de les Illes Balears*, Palma, Càtedra Alcover-Moll-Villangómez/ Estudi General Lul·lià.
- DELBECQUE, N. (1994) «Hacia una aclaración cognitiva del acusativo preposicional», *Procesamiento del Lenguaje Natural* 14-1, pp. 33-45.
- ESCANDELL-VIDAL, V. (2007) «Topics from Ibiza: DOM and Cl-D», dins KAISER, G. i M. LEONETTI, eds., *Definiteness, Specificity and Animacy in Ibero-Romance Languages*, Arbeitspapiere 122, Fachbereich Sprachwissenschaft, Universität Konstanz, pp. 23-43.
- FABRA, P. (1918 [Facs. 7a ed. 1933]) *Gramàtica catalana*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.
- GARCÍA GARCÍA, M. (2007) «Differential object marking with inanimate direct objects», dins KAISER, G. i M. LEONETTI, eds., *Definiteness, Specificity and Animacy in Ibero-Romance Languages*, Arbeitspapiere 122, Fachbereich Sprachwissenschaft, Universität Konstanz, pp. 63-84.
- VON HEUSINGER, K. i G. KAISER (2003) «The evolution of differential object marking in Spanish», dins VON HEUSINGER, K., A. KAISER i E. STARK, eds., *Proceedings of the Workshop "Specificity and the Evolution/Emergence of Nominal Determinations Systems in Romance"*, Arbeitspapiere 119, Fachbereich Sprachwissenschaft, Universität Konstanz, pp.33-69.
- VON HEUSINGER, K. i G. KAISER (2007) «Differential object marking in Spanish. Diachronic development in triggering conditions», dins KAISER, G. i M. LEONETTI, eds., *Definiteness, Specificity and Animacy in Ibero-Romance Languages*, Arbeitspapiere 122, Fachbereich Sprachwissenschaft, Universität Konstanz, pp. 85-110.
- JONES M. A. (1995) «The prepositional accusative in Sardinian: its distribution and syntactic repercussions», dins SMITH, J. C. i MAIDEN M., eds., *Linguistic Theory and the Romance Languages*, John Benjamins, Amsterdam / Philadelphia, pp. 37-75.

- LACA, B. (1987) «Sobre el uso del acusativo preposicional en español», dins PENSADO, C., ed., *El complemento directo preposicional*, Madrid, Visor, pp. 6-91.
- LACA, B. (2006) «El objeto directo», dins COMPANY, C., ed., *Sintaxis histórica del español*, vol. I, Mèxic, Fondo de Cultura.
- LEONETTI, M. (2003) «Specificity and Differential Object Marking: the case of Spanish *a*», dins VON HEUSINGER, K. i G. A. KAISER, eds., *Proceedings of the Workshop "Semantic and Syntactic Aspects of Specificity in Romance Languages"*, Arbeitspapiere 113, Fachbereich Sprachwissenschaft, Universität Konstanz, pp. 67-101.
- LEONETTI, M. (2004) «Specificity and Differential Object Marking in Spanish», *Catalan Journal of Linguistics* 3, pp. 75-114.
- LÓPEZ, L. (2003) «Steps for a well-adjusted dislocation», *Studia Linguistica* 57-3, pp. 193-231.
- LÓPEZ DEL CASTILLO, L. (1999) *Gramàtica del català contemporani*, Barcelona, Edicions 62.
- MOLL, F. de B. (1991 [1a ed. 1952]) *Gramàtica històrica catalana*, València, Universitat de València.
- MOLL, F. de B. (1975) *Gramàtica catalana referida especialment a les Illes Balears*, Palma, Ed. Moll.
- MORALES, A. (1992) «Acerca de la topicalidad de objeto en algunos dialectos del español», *Revista de Filología Española* 72, pp. 671-685.
- PENSADO, C. (1985) «La creación del objeto directo preposicional y la flexión de los pronombres personales en las lenguas románicas», *Revue Roumaine de Linguistique* 30-2, pp. 123-158.
- PRIETO, P. (2002) «Entonació», dins SOLÀ, J., M.-R. LLORET, J. MASCARÓ i M. PÉREZ SALDANYA, eds., *Gramàtica del català contemporani*, Barcelona, Empúries, pp. 393-462.
- RADATZ, H.-I. (en premsa) «Castellorquín –el castellano hablado por los mallorquines», *Das Spanische in der katalanischsprachigen Regionen*. http://user.uni-frankfurt.de/~hradatz/Radatz_castellorqu%EDn.pdf
- ROHLFS, G. (1971) «Autour de l'accusatif prépositionnel dans les langues romanes», *Revue de Linguistique Romane* 35, pp. 312-334.

- ROSSELLÓ, J. (2002) «El SV, I: Verb i arguments verbals», dins SOLÀ, J., M.-R. LLORET, J. MASCARÓ i M. PÉREZ SALDANYA, eds., *Gramàtica del català contemporani*, Barcelona, Empúries.
- SALVADOR, V. (2001) *Els arxius del discurs: Episodis valencians d'història social de la llengua y la literatura*, València, Universitat de València.
- SANCHO CREMADES, P. (1995) *La categoria preposicional*, València, Universitat de València.
- SANCHO CREMADES, P. (2002) «La preposició i el sintagma preposicional», dins SOLÀ, J., M.-R. LLORET, J. MASCARÓ i M. PÉREZ SALDANYA, eds., *Gramàtica del català contemporani*, Barcelona, Empúries, pp. 1698-1796.
- SOLÀ, J. (1990) *Lingüística i normativa*, Barcelona, Empúries.
- SOLÀ, J. (1994 [2a ed.]) *Sintaxi normativa: estat de la qüestió*, Barcelona, Empúries.
- TORREGO, E. (1999) «El complemento directo preposicional», dins BOSQUE, I. i V. DEMONTE, eds., *Gramática Descriptiva de la Lengua Española*, vol. II, Madrid, Espasa, pp. 1779-1805.
- VALLDUVÍ, E. (2002) «L'oració com a unitat informativa», dins SOLÀ, J., M.-R. LLORET, J. MASCARÓ i M. PÉREZ SALDANYA, eds., *Gramàtica del català contemporani*, Barcelona, Empúries, pp. 1221-1279.
- VENY, J. (2002) *Els parlars catalans. Síntesi de dialectologia catalana*, Palma, Ed. Moll.
- VILLALBA, X. (2000) *The Syntax of Sentence Periphery* (tesi doctoral), Universitat Autònoma de Barcelona.
- ZEEVAT, H. i G. JÄGER (2002): «A reinterpretation of syntactic alignment», dins DE JONGH, D., M. NIELSENOVA i H. ZEEVAT, eds., *Proceedings of the Fourth International Tbilisi Symposium on Language, Logic and Computation*, Amsterdam, ILLC.
- ZUBIZARRETA, M.L. (1998) *Prosody, Focus, and Word Order*, Cambridge (Massachusetts), MIT Press.

FONTS DE LES DADES

(Adreces web vàlides l'1 de desembre de 2006)

Arxiu: Corbera, J. (dir.) (2003) *Arxiu audiovisual dels dialectes catalans de les Illes Balears*, Palma, Càtedra Alcover-Moll-Villangómez/ Estudi General Lul·lià. Les

abreviacions utilitzades corresponen a les següents entrevistes: E1: Eivissa 1; E2: Eivissa 2; E3: Eivissa 3; F: Formentera; SJn: Sant Joan de Labritja; SJs: Sant Josep de Sa Talaia.

Astronomia: Ramon Llull, www.bib.ub.es/www7/llull/astronomia.htm

claumallorca: www.claumallorca.com/econpriv.shtm

forums: www.x-lives.com/forum/viewtopic.php?p=26284&sid=631a3569d64bfddedde01d59e9d8f5f

La ciutat del perdó: Joan Maragall (1909), www.gaudiallengaudi.com/AL004%20Maragall%20g%20texts%206.htm i www.xtec.es/~jrovira6/restau21/maragall.htm

lagatayelbuho: www.telefonica.net/web2/lगतayelbuho/ILLES/relats-secret.htm

lavila: www.lavila.org/debat/guestbook/eleccions/guestbook.html

mado-llucia: mado-llucia.balearweb.net/blog/816/page/4

relatesencatalà:

www.relatesencatala.com/rec/Controller?rp_action=view_relat&rp_relat_id=69571

mallorcaweb: www.mallorcaweb.com/magteatre/muntatges4/valmesundit.html

Nicolau: P. Nicolau Mayol (2003) *L'activitat educativa i la parla a classe: elements per a l'anàlisi de la pràctica educativa* (tesi doctoral), Palma, UIB, www.tdx.cesca.es/TESIS_UIB/AVAILABLE/TDX-0308105-104620//tpnm1de1.pdf

pdl.iec: [pdl.iec: pdl.iec.es/entrada/consulta_per_localitzacio.asp?txtSearch=%E7a&lbCriteria=consulta_per_lemas.asp&...](http://pdl.iec.es/entrada/consulta_per_localitzacio.asp?txtSearch=%E7a&lbCriteria=consulta_per_lemas.asp&...)

xcoll: personales.mundivia.es/xcoll/fotos/Obres/Mad%F2%20Pereta/Prego%20Palma.htm